

Správa z deliberačného fóra na tému: Aké chceme nábregie a PKO?

Karolína Miková, Dušan Ondrušek, Petra Szeghy

PDCS, jún 2011

OBSAH:

Zhrnutie výsledkov deliberačného fóra	3
Závery diskusie obyvateľov Bratislavy.....	3
Metodika deliberačného fóra	5
Záznam z priebehu diskusie počas deliberačného fóra	6
1. Asociácie účastníkov diskusie spojené s Parkom kultúry a oddychu.....	6
2. Výsledky prvej diskusie: Podľa čoho by malo mesto rozhodnúť, aké kritériá navrhujú Bratislavčania ?	8
3. Diskusia po stretnutí s expertmi	14
4. Výsledky záverečnej diskusie v pléne – sumarizácia kritérií	17
Záverečné poznámky	20
Príloha 1: Vyhodnotenie dotazníka pred a po deliberačnom fóre	21
Príloha 2: Program deliberačného fóra	26

ZHRNUTIE VÝSLEDKOV DELIBERAČNÉHO FÓRA

V rámci Verejnej diskusie organizovanej Mestom Bratislava na tému: **Aké chceme nábrežie a PKO?** a na základe dohody s Magistrátom hlavného mesta Bratislavy občianske združenie PDCS¹ v sobotu 11. júna 2011 realizovalo tzv. deliberačné fórum (diskusné stretnutie s reprezentatívnym spôsobom vybranou skupinou občanov- obyvateľov Bratislavy zamerané na zvažovanie rôznych alternatív riešenia). Úlohou deliberačného fóra je poskytnúť zistenie o informovanom názore bežných Bratislavčanov po cielej diskusii. Výsledky diskusie majú, povedľa iných dokumentov a údajov, slúžiť ako podklady pre rozhodovanie poslancov mesta Bratislava.

ZÁVERY DISKUSIE OBYVATEĽOV BRATISLAVY

Na základe diskusie ako aj z vyplnených dotazníkov môžeme konštatovať, že obyvatelia Bratislavy prítomní na deliberácii vnímajú **rozhodovanie o PKO a nábreží ako veľmi dôležitú agendu** a o tejto téme majú viac informácií ako sme očakávali od priemernej vzorky obyvateľov.² Prítomní občania sa k otázke PKO a nábrežia stavajú zodpovedne, počas diskusie sa snažili dozvedieť relevantné informácie a hľadať riešenie, ktoré by Bratislave prinieslo čo najkvalitnejší priestor pre kultúrno-spoločenské aktivity, živé a atraktívne nábrežie a súčasne by bolo realizovateľné.

Téma budúcnosti PKO a **riešenia nábrežia má celobratislavský význam** a rovnako sa o ňu zaujímajú ľudia žijúci v blízkosti centra mesta (Staré mesto a Petržalka) ako aj ľudia žijúci v mestských častiach vzdialenejších od centra Bratislavy (napr. Devínskej novej Vsi). Téma PKO je vnímaná ako veľmi dôležitá pre strednú a staršiu generáciu, ale rovnako aj pre mladých. Účastníci aktívne vstupovali do diskusie a zasadzovali sa o riešenie, ktoré je hlavne v záujme verejnosti, ktoré v priestore PKO vytvorí/obnoví verejné funkcie podporujúce mestský život na promenáde.

V častiach diskusie, v ktorých obyvatelia sami formulovali pre nich dôležité aspekty rozhodovania o PKO **prevládali kultúrno-spoločenské a urbanisticko-architektonické pohľady a argumentácie a menej sa vyskytovali ekonomicko-právne, ale aj dopravné pohľady**. To pravdepodobne zodpovedá súčasnému verejnému diskurzu o téme PKO, ktorý je výrazne formovaný mediálnou prezentáciou témy, vrátane jej prezentácie v rámci Verejnej diskusie organizovanej mestom. Je možné skonštatovať, že v dostupných informačných zdrojoch prevládajú informácie o kultúrno-spoločenskej hodnote PKO a informácie približujúce urbanisticko-architektonické aspekty možných alternatív riešenia (vrátane vizualizácií) a výrazne menej sa vyskytujú vysvetlenia ako aj formulované alternatívy riešenia ekonomicko-právnych otázok ako sú otázky zmlúv a ohraničenia rozhodovacích alternatív súvisiacich s existujúcim právnym stavom.³ Možno konštatovať, že rovnako ako vo verejnom diskurze, tak aj v diskusii počas deliberačného fóra, téma riešenia právnych a ekonomických aspektov výraznejšie nastupovala až v závere diskusie.

Keď sa občania vyjadrovali ku kritériám pre poslancov, tak najväčšia zhoda celej skupiny panovala na týchto kritériách pre rozhodovanie poslancov:

1. **Brať do úvahy názor aktívnej časti verejnosti** (Mesto by malo brať do úvahy petície a verejnú diskusiu a súčasne by malo mesto aktívne, na internete, informovať verejnosť o ďalšom vývoji PKO);
2. **Vytvoriť promenádu ako súvislú rekreačno-oddychovú zónu** (Je potrebné vytvoriť prepojenie promenády od Eurovei po Lafranconi);

¹ Súčasťou tímu PDCS boli : Ján Mihálik, Pavol Makyš, Veronika Poklembová a Anna Zemanová. www.pdcs.sk

² Táto skutočnosť môže byť ovplyvnená informačným materiálom, ktorý účastníci získali ešte pred diskusným stretnutím, avšak v diskusii často zaznievali referencie na informácie, ktoré neboli priamo súčasťou informačného materiálu a teda na ich získanie museli účastníci vyvinúť vlastné úsilie.

³ To je možné sledovať aj na skladbe odborníkov, ktorí sa k téme PKO vyjadrovali v Televízii Bratislava, alebo aj počas Odborného workshopu, medzi ktorými dominovali architekti, urbanisti, odborníci na ochranu pamiatok prípadne a spoločenskovední experti. Rovnakou disproporciou expertíz bolo poznačené aj deliberačné fórum.

3. **Vytvoriť okolo PKO verejný priestor – „úžitkovosť priestoru okolo PKO pre verejnosť“** (Umožniť využívať priestor okolo PKO ako rekreačnú zónu, bez nutnosti využívať platené služby.);
4. **Vytvoriť členený multifunkčný priestor so zachovanou funkciou (kultúra a šport) dostupný širokej verejnosti** (zachovať podujatia za prijateľné ceny);⁴
5. **Nesmie sa zúžiť šírka promenády pri PKO;**
6. **Hľadať dohodu s developerom;**
7. **Zachovať spoločenskú a kultúrnu hodnotu PKO pre mesto** (spoločenská a kultúrna hodnota objektov PKO, ktorá nemá alternatívu);
8. **Udržať časovú kontinuitu** (Využívať priestor čo najskôr, aby sa nestratil zvyk navštevovať ho).

Občania počas diskusie ako aj v záverečných dotazníkoch veľmi oceňovali magistrát, že k otázke riešenia PKO a nábrežia organizoval verejnú diskusiu, oceňovali nový formát zapojenia sa do diskusie a očakávajú podobné praktiky aj v budúcnosti. Súčasne vyžadujú pokračujúce informovanie verejnosti o postupe magistrátu v otázke PKO.

Z výsledkov prieskumu názorov občanov pred a po diskusii nenastali dramatické zmeny a nie je možné z nehorobiť jednoznačné závery aj vzhľadom na veľmi krátky čas podujatia. Je však zaujímavé sledovať trendy, ktoré výsledky porovnania pred a po diskusii naznačujú.

Zjednodušene povedané, názor občanov pred deliberačným fórom bol prevažne za zachovanie pôvodného PKO. Napriek tomu je finančná stránka vnímaná ako mimoriadne dôležitá a mesto by malo hľadať dohodu s investorom. Pod vplyvom diskusie a názorov expertov sa po DF názor občanov posunul k odmietnutiu výstavby podobného typu ako je River Park 1 (vysoké stavby, hotely, „skleníky“) a rovnako sa posunul viac riešeniu, ktoré bolo primátorom Ftáčnikom prezentované ako reálnejšie, a to k B1⁵ Zachovanie vstupnej haly a spoločenskej sály z pôvodného PKO. Výrazne zvýšenie preferencie alternatívy B1 bolo na úkor alternatívy A⁶, teda Zachovaniu celého súčasného PKO. Mierne klesla dôležitosť finančnej stránky a zvýšil sa počet občanov, ktorí navrhujú zrušiť zmluvu a niesť prípadné následky. Počet zástancov odkúpenia pozemkov klesol. Posun v názoroch občanov smerom k menej protichodným riešeniam svedčí o zmysluplnosti vedenia priamej verejnej diskusie s občanmi a schopnosti občanov reflektovať názory expertov poskytnúť tak mestu hodnotný podklad pre ďalšie rozhodovanie.

Z obsahového hľadiska počas diskusie nedošlo k výrazným zmenám názorov občanov na riešenie PKO a nábrežia, ale napriek tomu účastníci osobne hodnotili podujatie ako užitočné a v princípe dôverujú v uplatnenie výsledkov v rozhodovaní. Istý posun názoru, resp. uvedomenie si kritéria, o ktorom predtým skupina spontánne nediskutovala je zreteľný z doplnenia nových aspektov v druhej diskusii ako aj z následného hlasovania s v skupine P a K, kde novo doplnené aspekty okamžite získali prioritu.

⁴ Vzťahuje sa viac na priestor objektu a jeho využitie na kultúrne, spoločenské a športové funkcie, na rozdiel od predchádzajúceho, ktoré je orientované viac na vonkajší priestor.

⁵ V dotazníku je toto riešenie označené ako 2A.

⁶ V dotazníku je toto riešenie označené ako 1.

METODIKA DELIBERAČNÉHO FÓRA

Deliberačné fórum predstavuje metodiku⁷, v ktorej ide o spoznanie **informovaného názoru obyvateľov Bratislavy na aspekty a kritéria rozhodovania, ktoré sú pre obyvateľov prioritné**. Na základe týchto aspektov je možné uvažovať o preferencii obyvateľov vo vzťahu k ponúkaným resp. možným alternatívam. Mesto Bratislava realizovalo prieskum verejnej mienky, ktorý poskytuje dôležitú informáciu o prevládajúcom názore obyvateľov, ktorí boli náhodne vystavení čiastkovým informáciám týkajúcim sa PKO. V porovnaní s prieskumom verejnej mienky poskytuje deliberačné fórum decizorom podklady o **informovanom názore** obyvateľov. K informovanému názoru sa občania dopracovali na základe vzájomnej diskusie a vďaka konfrontácii vlastných názorov s názormi expertov, ktorí predstavili argumenty pre odlišné riešenia otázok súvisiacich s PKO. Cieľom diskusie nie je dosiahnuť dohodu účastníkov o preferovanej alternatíve, ale zmapovať názory obyvateľov Bratislavy a ich zdôvodnenia a ako sa tieto zmenia po diskusii s expertmi a primátorom Bratislavy. Výstup deliberačného fóra súčasne poskytuje voleným zástupcom autentické formulácie priorít obyvateľov Bratislavy vo vzťahu k PKO.

Účastníci deliberačného fóra (vzorku účastníkov diskusie tvorí reprezentatívny výber (N=30), zostavený na základe demografických kritérií pohlavia, vzdelania, veku a obyvateľov rôznych mestských častí Bratislavy)⁸ spoločne diskutovali a zvažovali aspekty, ktoré sú pre nich dôležité pri rozhodovaní o PKO. Účastníci dostali pred stretnutím sedem stranový dokument s vyváženými informáciami o PKO, ktorého znenie pripravili pracovníci magistrátu. Pred aj po diskusii jej účastníci individuálne odpovedali na otázky z prieskumu verejnej mienky. (Tie boli doplnené o ďalšie otázky.) Cieľom bolo zistiť nakoľko diskusia ovplyvnila ich názor na alternatívy riešenia nábrežia a PKO. Vyhodnotenie odpovedí sa nachádza v Prílohe 1.

Priebeh samotnej diskusie vyzeral tak, že občania najprv diskutovali v menších (10-členných) skupinách. V nich vlastnými slovami formulovali, čo je pre nich dôležité pri rozhodovaní o nábreží a PKO a následne to svojim kolegom v skupine zdôvodňovali. Všetky nové návrhy na kritériá, alebo aspekty, boli zaznamenané a na záver tejto diskusie z nich účastníci muthlasovaním vyberali priority.⁹

V nasledujúcej časti diskusie mali účastníci možnosť konfrontovať svoje názory s odborníkmi (aj s protichodnými názormi). Cieľom bolo získať nové informácie ako aj ar-

⁷ Použitá metodika sa približuje tzv. deliberačnému prieskumu (Deliberative Polling), ktorého autorom je James S. Fishkin, avšak s viacerými modifikáciami. Podobne ako v deliberačnom prieskume účastníci odpovedali na tie isté otázky súvisiace s preferovanou alternatívou riešenia nábrežia a PKO pred aj po diskusii, účastníci boli vybraní ako reprezentatívna vzorka podľa demografických kritérií a za účasť na diskusii boli honorovaní, účastníci pred diskusiou dostali obsahový materiál o možných alternatívach riešenia, diskusia prebiehala v menších skupinách a bola facilitovaná a účastníci boli konfrontovaní s expertmi. V našom prípade sa deliberačné fórum líšilo vo veľkosti vzorky (bola výrazne menšia, ako je to zvyčajne v deliberačnom prieskume), dĺžke trvania diskusie bola 4 hodiny (pri deliberačnom prieskume je obvyčajne dlhšia, zvyčajná dĺžka diskusie spravidla býva 8 hodín až 2 dni) a deliberačný prieskum zvyčajne pripravuje externá poradná rada zostavená zo zástancov protichodných riešení, ktorí pomáhajú vybrať expertov, pripraviť obsahový materiál ako aj zostaviť program stretnutia. Modifikácie metodiky boli nutné z časových a finančných dôvodov.

⁸ Vzorku tvorilo 16 žien a 14 mužov, z toho 2 osoby s ZŠ vzdelaním (2Ž/0M), 2 absolvovali SŠ bez maturity (1Ž/1M), 16 má SŠ s maturitou (9Ž/7M), 10 má VŠ vzdelanie (4Ž/6M). Z hľadiska veku vzorku tvorí 6 osôb v kategórii 18 - 29 rokov (3Ž/3M), 8 osôb v kategórii 30 - 44 rokov (4Ž/4M), 9 osôb v kategórii 45 - 59 rokov (5Ž/4M) a 7 osôb v kategórii 60 rokov a viac (4Ž/3M). Účastníci pochádzajú zo všetkých piatich obvodov Bratislavy a to z obvodu Bratislava I jeden účastník z Bratislavy II deväť účastníkov, Bratislavy III štyria účastníci, Bratislavy IV deväť účastníkov a z Bratislavy V sedem účastníkov. Z výber účastníkov bol zodpovedný magistrát.

⁹ Každý účastník mal k dispozícii 5 hlasov (v jednej skupine len 3 hlasy, skupina vyprodukovala menší počet kritérií), ktoré prideloval kritériu/ aspektu, ktoré považoval za najdôležitejšie pri rozhodovaní poslancov. Týmto spôsobom vznikli prvé priority medzi kritériami.

gumenty potrebné pre zváženie a vlastné zdôvodnenie najdôležitejších princípov. Takých, ktoré by sa podľa nich mali rešpektovať pri rozhodovaní o PKO. Deliberačného fóra sa v role expertov zúčastnili dvaja pracovníci magistrátu, a to ing. arch. Ingrid Konradová, hlavná architektka Bratislavy a ing. Tibor Schlosser, hlavný dopravný inžinier Bratislavy, primátor hl. mesta Bratislava doc. RNDr. Milan Ftáčnik a ing. Arch. Zora Pauliniová, odborníčka na verejné priestory a súčasne zástupkyňa iniciatívy Bratislava otvorene. Na stretnutie bol pozvaný aj zástupca spoločnosti Henbury Development, aby poskytol svoje názory a zdôvodnenia diskutujúcim občanom, avšak na stretnutí sa nezúčastnil. Chýbajúce informácie, ktoré mohol poskytnúť len zástupca developera komentovali aj účastníci diskusie.

Po prezentácii a diskusii s odborníkmi sa účastníci vrátili do pôvodných menších skupín a prehodnocovali, prípadne doplňali kritériá, ktoré vytvorili v prvej časti stretnutia. Na záver tejto časti účastníci vybrali priority, ktoré následne prezentovali všetkým účastníkom v pléne. V poslednej časti diskusie, ktorá prebiehala v pléne sa účastníci zoznámili s výstupmi všetkých skupín a súčasne vyjadrovali svoju podporu pre navrhnuté priority.

ZÁZNAM Z PRIEBEHU DISKUSIE POČAS DELIBERAČNÉHO FÓRA

Účastníci deliberačného fóra diskutovali v niekoľkých za sebou nasledujúcich blokoch, z ktorých záznam uvádzame v ďalšej časti. Porovnanie prvej diskusie a druhej diskusie po debáte s expertmi umožňuje porovnať či, a prípadne nakoľko, sa zmenil názor občanov vplyvom nových informácií.

1. ASOCIÁCIE ÚČASTNÍKOV DISKUSIE SPOJENÉ S PARKOM KULTÚRY A ODDYCHU

V úvodnej diskusii sme sa obyvateľov spýtali s čím sa im spája PKO a nábrežie, čo sú asociácie, ktoré majú im napadajú. V nasledujúcej časti uvádzame niektoré ilustratívne príklady.

Kultúra v centre pre rôzne skupiny ľudí

„Bola tam kultúra [aj] pre starších, chodil tam každý, v minulosti to bolo jediné miesto kam sa chodilo za kultúrou. Malo by sa počítať aj s našou generáciou [dôchodcovia]. Aby bolo niečo cenovo prístupné.“

„Má zmysel, že kultúrny stánok je na nábreží. Neviem si predstaviť, že by akcie z PKO mali byť inde. Nebolo to odtrhnuté od mesta. Je to blízko centra, po akcii sa môžete prejsť do mesta.“

Miesto prechádzok a stretávaní sa.

„...vyrastal som na Klemensovej ... denne som [sa] tam chodil s rodičmi, alebo so starými rodičmi prechádzať, moje obľúbené miesto bolo Rozárium, ktoré bolo v podstate medzi dnešným PKO a tým River Parkom... je to pre mňa taká citová záležitosť...“

„...vždy sa tam stretli známi, pohovárali sa, taký oddych...“

Kružky a programy pre deti a mládež

„...babka pracovala v PKO, dlhé roky bola vedúca prácou s deťmi, ako malý som sa tam chodil pozeráť, mám to spojené s takým archetypom práce s deťmi, so zábavou a kultúrou a relaxom, pamätám si, boli tam výstavy Flóry... zatmenie slnka sa tam pozeralo... a ako nástroční sme tam chodili na koncerty mladých rockových skupín...“

lní v PKO veľa času nestrávil:

„...zo školy sme tam chodili na veľtrhy investičných firiem na divadelné predstavenia a výchovné koncerty...“

Tanečné aktivity v PKO

„Taký [tanečný parket] nebol nikde v strednej Európe a ani tak ľahlo nevznikne, lebo laminátové parkety takto poskladať nejde. To už nebude ono.“

História Bratislavy.

Väčšia časť účastníkov vnímala skôr pozitívnu hodnotu histórie objektu PKO, ale zazneli aj negatívne príklady:

„Odráža to vtedajšiu architektúru- funkcionalizmus. Časť by sa mala zachovať. Treba plynulý prechod.“

„...[nás] vyhodili v 55 z Bratislavy, otec musel z ministerstva do bane, a strčili nás na severnú Moravu do socialistického mesta. A socialistické mesto to bolo všetko také reliéfy ako je toto PKO. Také tie spomienky čo mám z toho zla, tak to boli tie socialistické umelecké diela, na spôsob socializmu v Rusku... Keď som sa vrátil späť v 86- tom tak to PKO, tam sme chodili na súťaže a koncerty, tak sa mi to zdalo také chladné. Nie som zástanca búrania, ale mne sa to nepáči...“

V hodnotení a asociáciách spojených so **súčasným stavom PKO** sa u Bratislavčanov objavujú iba kritické momenty, napr.:

„...je to smutné keď idem teraz okolo a vybaví sa mi všetky tie spomienky a vidím aké je to zničené a rozbúrané a nedá sa to používať... Sú to také chátrajúce budovy...“

„...rada by som tam chodila so všetkými vnúčatami, do toho PKO, na krúžky. ... kedysi sme boli na nábreží každý deň...“

„...chodím tadiaľ na bicykli do práce dvakrát do týždňa. Je to tam otrasné. Môj syn tam raz išiel na bicykli a spadol tam, sú tam otrasné diery... v súvislosti z River Parkom, nejaký architekt čo tam vymyslel cyklostezku a chodník pre peších, tak cyklostezku z kociek, čo je úplne debilina, keď to povieš tak vulgárne a pre peších je asphalt. Je to úplne naopak, tak mne je z toho úplne zle...“

V súvislosti s **nábrevím pri PKO** ukážka myšlienok, ktoré ľudí napadali:

„obyčajne išlo sa k PKO, znamenalo to príjemnú prechádzku... Kedysi tvorilo PKO s nábrevím celok. Dnes je tam nová výstavba.“

„... je to zdevastované, neudržiavané, ruiny a nevyužitý priestor, nekosené, zábradlia, posprejované múry, konštrukcia z Flóry rozobratá...“

„Niekomu to musí patriť – prečo odrazu taký skok? Prečo sa o to nestarajú? To isté je Petržalská stanica alebo ako v Rusovciach- pamiatka, ktorá je dnes zdevastovaná a človek si hovorí, prečo to nechali zdevastovať? Niekde je toho príčina“

„...teraz som tam aj niekoľko rokov nebola, lebo mám tam aj strach ísť lebo ten pohľad – to vás stisne pri srdci – čo sa to tam stalo?...“

„Všetko je o peniazoch.. Ako mohol predať primátor ten pozemok?“

Pýtali sme sa tiež aké asociácie napadajú ľudí v súvislosti s **PKO do budúcnosti**. Najčastejšie odpovede boli:

„Nič také ako River Park“... „Tak ako je. Nič zo skla, ocele, výškové“

„Niečo prístupné pre ľudí, pre všetky vrstvy obyvateľstva, s akciami, tak ako si pamätám. Skromné. Kultúra pre všetkých, nie vysoké ceny...Ak to bude hypermoderné – pochybujem, že to bude pre všetkých...“

„Podľa mňa to bude nové PKO. Súčasť River Parku 2. Chladné. Budeme si musieť zvyknúť..“

„Do nového areálu by to nezapadlo, taká stará budova...“

„Podľa mňa to je staré mesto... Má to mať ten charakter. Také budovy ako Galéria (SNG) na nábreží, to mohli postaviť niekde inde...“

2. VÝSLEDKY PRVEJ DISKUSIE: PODĽA ČOHO BY MALO MESTO ROZHODNÚŤ, AKÉ KRITÉRIÁ NAVRHUJÚ BRATISLAVČANIA ?

Po dlhšej diskusii a vyjasňovaní, čo presne majú účastníci na mysli pod uvádzaným názorom, skupina sformulovala, čo považuje za najdôležitejšie kritériá, ktoré by poslanci mali brať do úvahy. Vzorka Bratislavčanov diskutovala spočiatku v troch skupinách (skupina P, skupina K a skupina O), ktoré zoskupili svoje návrhy kritérií do podskupín/kategórií. Niektoré z kritérií sa vyskytli vo všetkých alebo vo viacerých skupinách, iné boli špecificky spomenuté len v jednej zo skupín. Na nasledujúcich stranách uvádzame všetky spomenuté kritériá, na ktorých sa skupiny zhodli. K niektorým uvedeným kritériám uvádzame aj ilustrujúce výroky občanov, ktorými zdôvodňujú svoje námety (k jednotlivým kritériám uvádzame aj počty hlasov, ktoré jednotlivé kritériá získali pri určovaní priorít –každý účastník mohol určiť len 5 priorít).

VÝSLEDKY PRVEJ DISKUSIE V SKUPINE P

Skupina P vytvorila nasledujúce kritériá , ktoré sú zoradené podľa preferencií účastníkov skupiny. (Každý účastník mohol vybrať 5 priorít, t.j. maximálny počet hlasov pri jednom kritériu je 10.)

1. Zachovať nábrežie Dunaja bez bytovej a administratívnej výstavby – 8 hlasov

2. Nábrežie ako verejný priestor - úžitkovosť pre verejnosť – 7 hlasov

Oddychovo prechádzkový priestor na nábreží pri PKO, ktorý bude určený pre verejnosť a jeho využívanie nebude obmedzené na konzumáciu v komerčných prevádzkach: „...tak ako je to v Euroveí, človek si tam môže dať kávičku a nakúpiť, ale nemusí, môže tam ísť len na trávnik, užívať ten priestor....“ „Aby priestor nebol určený pre zahraničných návštevníkov, ale pre nás. Vzhľadom na ceny bytov a pod.“ „Určite sa dá spraviť kompromis, aby sa to investorovi vrátilo nejakými službami.“

3. Zachovať časti PKO so zachovaním charakteristickej atmosféry – 6 hlasov

Zachovanie časti PKO, a to centrálnej vstupnej haly, ktorú účastníci považujú za najcennejšiu časť, za „srdce PKO“. Súčasne považujú za dôležité zachovať ráz/charakter ako aj kultúrno-spoločenskú funkciu objektu. Časť skupiny sa vyjadrovala aj za zachovanie spoločenskej sály, pretože má výbornú akustiku a kvalitný tanečný parket, ktorý je najväčší na Slovensku. Stotožňujú sa s názorom, že náhradné priestory za tieto funkcie PKO Bratislava nemá. Výnimkou bol názor jedného účastníka, ktorému architektúra PKO silne evokuje negatívne osobné skúsenosti z čias socializmu. Ďalší účastník zdôrazňoval potrebu skombinovania starého s „nádychem novosti“ : „...nie len nové obklady, ale nejaká väčšia rekonštrukcia...“ „Nádych novosti. Aby to PKO nepôsobilo ako prežitok... .. Aby bola zachovaná myšlienka kultúry, ale nové riešenie...“

4. Zosúladenie celého nábrežia – 6 hlasov

Účastníci výrazne podporili prístup, ktorý ponúkne komplexné riešenie celého nábrežia medzi mostom SNP a Mostom Lafranconi.

5. Riešenie potrebnej infraštruktúry (cesty a parkoviská) - 4 hlasy, Uzlové parkovanie- 1 hlas

V tejto téme prebehla v skupine P dlhšia diskusia, v ktorej sa účastníci rozdelili na tri názorové skupiny. Prvá skupina presadzovala potrebu **zabezpečiť kompletne parkovacie kapacity pre návštevníkov priamo na pozemku PKO**. Druhá skupina presadzovala riešenie prostredníctvom **vzdialenejších parkovísk a následnej dopravnej obsluhy prostredníctvom MHD, prípadne peším pohybom po atraktívnej promenáde**. Tretiu skupinu predstavovali dvaja účastníci, ktorí navrhli radikálne riešenie cez **kompletne odstránenie PKO a kultúrnej funkcie v tejto lokalite**, pretože podľa ich názoru nie je možné v tejto lokalite, alebo v jej dochádzkovej vzdialenosti (t.j. cca 500m), zabezpečiť dostatok parkovacích miest. Súčasne aj pri tejto téme bola formulovaná potreba zachovať dostatočnú šírku nábrežia, aby na promenáde nedochádzalo ku kolíziám cyklistov a peších.

„...Už teraz keď chcem ísť do River Parku do športových obchodov, tak nemám kde zaparkovať...“

„...veľa ľudí sa do takýchto miest dostáva MHD, veď keď sa chcem ísť niekam zabávať tak nepôjdem autom...“

„Veď tam nemusí byť parkoviská. Veď za odдыхom nemusím ísť autom, to je ako keď idem na Železnú studničku, tak „autá“ idú zastaviť až úplne na deku...“ „Toto je možné v lete, ale keď beriem deti, nemôžem vziať štyrom deťom korčule, teda musím zaparkovať.“

„...Dnes je taká doba a treba tým autám zabezpečiť aj parkoviská. Máme aj deti, aj starých rodičov a ja sa nebudem terigať, najprv pôjdem kdesi na záchytné parkovisko a potom sa budem niekam presúvať... vyhovuje mi ako to je v Eurovei, prídem, zaparkujem vyjdem von, dáme si kávičku, je to tam krásne spravené dá sa tam prežiť pár hodín, detská sa zahrajú to mi vyhovuje...“ „Ja bývam v Devinskej a je mi to ďaleko.“

„...podľa mňa by sa to dalo riešiť uzlovo pri troch vežiakoch pri tuneli, tam je dosť miesta a ľudia na nábrežie sa chodia prechádzať, podľa mňa sa parkovanie dá riešiť uzlovo. Ľudia na nábrežie nechodia aby zaparkovali a vyšli von, oni tam chodia aby sa poprechádzali. Tak tam nejako vyriešme parkovanie. Nábrežie je plné ľudí...“

„Najväčší problém je styk psov, cyklistov, bežcov, mamičiek s deťmi ... na promenáde pri River Parku je to problém. ...je potrebná dostatočná šírka promenády, aby bolo jasné, kde kto chodí a nebolí kolízie...“

„...Nemyslím, že sa vo vzdialenosti 500 m dá vyriešiť parkovanie, takže by som zrušil tam tú funkciu. Ani administratívu, potrebujeme tam dostať také funkcie, aby tam žila promenáda...“ „... promenáda potrebuje cieľový bod a komplexne riešiť nábrežie, zatiaľ tam za PKO neprídem nikde, tak to treba riešiť až po most Lafranconi...“ „...treba tam dostať také funkcie, ktoré podporia život na promenáde, napr. môžu tam prísť veľké lode s množstvom návštevníkov. Môžu sa tam organizovať malé kultúrne aktivity klubového charakteru...“

6. Zohľadnenie názoru verejnosti pri hľadaní riešenia – 3 hlasy

Pre účastníkov je dôležité, aby boli informovaní o postupe mesta a aby názor verejnosti bol zohľadnený pri prijímaní rozhodnutí. „...Nie o nás bez nás... ..nestačí, ak to budú riešiť iba odborníci ... chceme, aby sa rešpektoval názor širokej verejnosti...“

Účastníci nemali jednotný názor na to, čo si predstavujú pod názorom verejnosti. Niektorí tak vnímali väčšinový názor z prieskumu verejnej mienky, iní zase názor aktivistov a odbornej verejnosti.

7. Nesmie sa zúžiť šírka promenády pred PKO– 2 hlasy

Pre účastníkov diskusie je dôležité aby sa na promenáde realizovali oddychovo-relaxačné funkcie a aby pohyb aj oddych, ako aj platené prevádzky a voľný priestor mali dostatok miesta (...aby sa zamedzilo kolíziám chodcov, cyklistov, tak ako je to teraz pri River Parku...“). Preto v diskusii zdôrazňovali dostatočnú šírku promenády, pričom sa odvolávali najmä na súčasnú šírku promenády pri PKO, alebo na šírku promenády, ktorá je pri Eurovei.

8. Finančne realistické riešenie – 2 hlasy

V tejto téme účastníci zdôrazňovali hľadanie riešenia, ktoré by rešpektovalo súčasnú finančnú situáciu mesta. Upozorňovali na možné riziká v prípade, ak by sa mesto snažilo získať pozemok späť do vlastníctva, a v takom prípade spochybňovali finančné možnosti mesta umožňujúce ďalší rozvoj územia. Ako nevyhnutný vnímali vstup súkromného investora, ktorý by podľa ich názoru mal byť ochotný realizovať nábrežie podľa predstáv mesta (po dohode s mestom).

„... mesto chce, aby mu to ostalo, na druhej strane nemá na to financie, tak je nutný nejaký kompromis, ale nie celé to dať investorovi...“, „... je potrebné získať nejakého investora – partnera, ktorý by vybudoval dobré riešenie podľa predstáv mesta...“

9. Rešpektovať podmienky zmluvy – 1 hlas

Pri diskusii zaznelo, že pri hľadaní riešenia je potrebné rešpektovať zmluvné záväzky, ktoré boli uzavreté pri predávaní pozemku. Malo by ich rešpektovať mesto, ale aj investor.

„...Investor, ktorý dostal tie pozemky, si určite kladie nejaké požiadavky, teraz keby sa to spätne odkúpilo, tak to treba rešpektovať...“

„...Rešpektovať podmienky, za ktorých bol pozemok predaný z oboch strán. Nevieme, či vôbec boli podmienky pri predaji. V čase predaja nebol územný plán na 6 podlaží. Pre investora je výhodné postaviť drahé byty a nerešpektovať, čo ľudia chcú...“

„...podľa mňa sa to dá vyriešiť s investorom, ľudia len do zelene nepôjdu, investor ponúkne služby a za tým tam ľudia pôjdu, a tým sa tá zeleň zaplatí...“, „...taký model ako Eurovea. Dá sa urobiť kompromis, vytvoriť ľudský priestor aj kvalitné nábrežie...“

10. Architektonické riešenie nového objektu

Účastníci navrhli aj dve kritériá, ktoré sa týkali architektonického riešenia nového objektu a to:

a) Maximálnu výšku zástavby na 4 podlažia

Účastníci sú si vedomí, že súčasný územný plán povoľuje výšku na 6 podlaží a súčasne vedia, že investor sa snaží ju zvýšiť až na 8 podlaží. Zároveň žiadajú, aby nebola prekročená výška 4. podlažia. (Jeden z účastníkov tvrdil, že v čase predaja práve toto bola výška stanovená v územnom pláne...)

b) Minimalizovať sklené fasády

Účastníci mali požiadavku, aby pri budúcom architektonickom riešení boli minimalizované sklenené plochy „na fasáde nechceme žiadne skleníky“... „...vieme, že je to rýchla a lacná výstavba a dnes je to móda...“, ale podľa ich vyjadrení sa to na nábrežie nehodí.

„...bojím sa, že teraz, keď bývam v Petržalke, tak ja z tej Petržalky by som videla cez Dunaj len sklo a vysoké budovy, nie že krásavica na Dunaji, ale len sklo na Dunaji...“

„Pätnástky a šestnástky“ majú svoje sklené paláce, ale my sme svoju mladost' strávili tam...“

11. Územný plán by mal byť výsledkom medzinárodnej súťaže

Niektorí účastníci zdôrazňovali, že riešenie nábrežia aj PKO by malo vzniknúť po veľkej medzinárodnej urbanisticko-architektonickej súťaži, ktorá by umožnila preskúmať rôzne názory na nábrežie (a PKO) a možnosti pre jeho riešenie z pohľadu aj nezainteresovaných odborníkov. Iní účastníci sa obávali že pri takomto prístupe by občania stratili možnosť vyjadriť sa k budúcej podobe nábrežia a PKO. Súťaž by umožnila nájsť riešenie sklbenia starého s novým. Niektorí účastníci sa pri tejto otázke odvolávali aj na požiadavky formulované v Otvorenom liste kultúrnej a spoločenskej obce.

„...v súťažných podmienkach by mali mať voľnú ruku, aby navrhli alternatívy, či niečo zachovať, aká podlažnosť, aká náplň a súčasne by tam bolo povedané, akú to má históriu...“ Mali by sa zapojiť „...široké spektrum odborníkov, nezávislí ľudia, ktorí nie sú zaťažení Bratislavou a históriou...“ „... ale so zohľadnením názorov Bratislavčanov, nevyškrtnúť z toho Bratislavčanov, to PKO je pre nás, nie?“

12. Využitie plochy na viacúčelovú športovú sálu

VÝSLEDKY PRVEJ DISKUSIE V SKUPINE K

V skupine K zaznelo množstvo podobných výrokov, ku konfrontácii rôznych názorov nedochádzalo. Uvádžame hlavné podskupiny kritérií, ku ktorým sa dopracovala táto skupina. Výsledok diskusie skupina zhrnula do týchto 7 podskupín:

1. Členený multifunkčný verejný priestor so zachovanou funkciou (kultúrnou, športovou, oddychovou), dostupný širokej verejnosti – 9 hlasov

Účastníci sa zhodujú v názore, že hlavnými funkciami budúceho PKO by mali byť **kultúra, šport a oddych**. PKO by malo byť miestom konania koncertov, plesov a tanečných súťaží: „aby to bol kultúrny stánok“. Zároveň by malo poskytovať príležitosti športového vyžitia, dostupného pre širokú verejnosť, ako napr. športové krúžky či možnosť organizovaných podujatí: „Tak aby sa športové možnosti dali prenajať za prijateľné ceny.“ Účastníci zároveň navrhujú, že areál PKO by mal slúžiť ako verejný priestor, vnútorne členený na menšie sály (pre cca 50 až 100 ľudí): „Mali by sa zachovať [nejaké] historické časti pôvodného PKO... Vytvoriť menšie sály pre alternatívne divadlá, kiná, menšie koncerty.“ „Keď sú veľké koncerty, tak to sa prenajímajú iné priestory, ale české a slovenské kapely by mohli hrať tam. Vždy sa tam hrávala slovenská a česká hudba.“ Vo vonkajšom priestore by mala byť vybudovaná sieť detských ihrísk a športovísk pre mládež, zahŕňajúca napr. aj skate rampy. V rámci možností oddychu účastníci navrhujú dobudovať „kaviarničky a reštaurácie, aby si bolo kde sadnúť.“

2. Promenáda - súvislá rekreačná a oddychová zóna - 9 hlasov

Účastníci vnímajú potrebu revitalizácie nábrežia, aby vznikla prepojená rekreačná a oddychová zóna, súvislé nábrežie od Eurovei po Lafranconi s prístupom k Dunaju. V rámci revitalizácie je potrebné celý priestor zmodernizovať, upraviť a zabezpečiť možnosti oddychu: „Aby sa človek nebál tadiaľ prejsť. Teraz to tam vyzerá hrozne...“ „Tú hlavnú budovu a ten vchod zachovať, aby to symbolizovalo, že toto je to naše PKO, ale skultúrníť to, upraviť -modernizovať, zabezpečiť zeleň, vysadiť kvety, lavičky, na oddych, ako pri Euroveí“. „Ten River Park to je nechutné... hocičo by tam bolo krajšie ako toto, čo tam je...“ „River Park všetko to zakryje, Dunaj majú len tí, čo tam bývajú, pre seba...“

3. Nie obytná zóna – 7 hlasov

Obyvatelia vyjadrili jednoznačný nesúhlas voči predstave obytnej zóny v areáli PKO a nábrežia, aby nedochádzalo ku konfliktom medzi obyvateľmi a verejnosťou: „Som proti obytnej zóne, keď tam budú byty, budú ľudia frflať, že tam je hluk, a o desiatej to celé skončí.“ „Keď som tam bol minule na klzisku so synom, bol som o 9 hodine večer vykázaný von, že hoteloví hostia si to neprajú.“

4. Nie súvislá zástavba – 2 hlasy

Ako bolo spomenuté vyššie, pre účastníkov je dôležitá vzdušnosť a priestrannosť v danej lokalite: „Keby bol aspoň vzduch medzi tými budovami. [Treba] priestor medzi budovami, aby sa tam dalo vzdušne prechádzať.“ „Aby tam nebola tá clona, čo tam je teraz.“

5. Zachovať hlavné časti PKO a zakomponovať do nového riešenia – 1 hlas

Účastníci v úvode navrhovali zachovať charakter budov, pričom nebolo jasné, čo si pod tým predstavujú. Po dlhšej diskusii sa vyjasnilo, že pod „charakterom budov“ sa myslí najmä: zachovanie pôvodnej výškovej hladiny, zachovanie historickej povahy budov a pôvodná funkcia kultúrneho, športového a oddychového priestoru. Po následnej diskusii vznikla samostatná kategória „nizkopodlažné budovy“, ktorá bola vyčlenená z tejto kategórie. Pre zachovanie charakteru budov je pre účastníkov dôležitá:

1. „atmosféra priestoru“, teda zachovanie historického nádychu: „*Nebránime sa novej architektúre, nehovoríme zachovať staré PKO tak ako je, ale kombinácia – stará vstupná hala a nech si tam developer postaví niečo... Ale aby tam zostalo to pôvodné, to čo PKO vždy bolo.*“, „zachovať aspoň podstatnú časť budovy PKO (napr. hlavná sála a vchod)“.

2. a nepriamo aj funkcia, ktorá sa presnejšie pomenovala v iných kritériách (kultúrne, športové, oddychové aktivity pre verejnosť): „*Vytvoriť viac detských ihrísk, aby žilo námestie, aby žil priestor, väčšinou tam chodia ľudia s deťmi.*“

Zároveň sa v súvislosti s týmto kritériom objavil názor, zastávajúci rázny postup voči investorovi: „*Troška ohobľovať ostré lakty developerovi.*“

6. Dopravná dostupnosť – 1 hlas

Účastníci vyjadrili znepokojenie nad možným obmedzením plynulej premávky medzi mestom a Karlovou Vsou. Dôležitým kritériom sa tak stalo zabezpečenie plynulosti dopravy z Karlovej Vsi a vydávanie stavebných povolení na základe tohto kritéria, „aby Karlova Ves nebola odrezaná od sveta“. Súčasťou diskusie o dopravnej dostupnosti bola dostatočná kapacita na parkovanie, ako aj dostupnosť pre chodcov. Pre občanov je dôležité myslieť na dobré napojenia a dostupnosť pre peších, zabezpečiť dobrý prechod z jedného konca na druhý aj od miesta parkovania k miestu konania akcie.

7. Nizkopodlažné budovy (čo najnižšie, ideálne 3-4 podlažia) – 0 hlasov

Podstatou tohto kritéria je udržanie výškovej hladiny, prípadne len malé zvýšenie („ideálne 3-4 podlažia“): „*aby nezakrývali Dunaj a zachovávali pôvodný charakter budov*“, „*Menšie budovy sú intímnejšie*“, „*Ani nemáš chuť sa tam prejsť, to pôsobí vyslovene stiesňujúco [River Park 1].*“

VÝSLEDKY PRVEJ DISKUSIE V SKUPINE O

Aj v tretej skupine zazneli výroky podobné tým v predchádzajúcich skupinách, uvádzame 11 hlavných podskupín kritérií, ku ktorým sa dopracovala táto skupina:

1. Spoločenská hodnota PKO a nábrežia pre Bratislavu -10 hlasov

Počas diskusie sa objavili hlasy o jedinečnosti a hodnote PKO ako kultúrnej pamiatky, ktorá patrí k centru mesta a nedá sa nahradiť: „*PKO patrí k Bratislave . Je to genius loci. Nie je to nahraditeľné, nemá alternatívu.*“, „*Čo ponúka PKO, sa nedá nahradiť, nikde inde v meste nie sú dve veľké sály na kultúru pohromade...* Iný občan však zastáva protichodný názor: „*...všetko je nahraditeľné, aj PKO...*“ Tento názor je však ojedinelý a zvyšní občania opäť argumentujú: „*PKO je súčasť mesta, na koncerty sa nechodí a nebude chodiť nikam do satelitov.*“ „*Priestor sám má hodnotu. Treba brať do úvahy existujúcu zástavbu, prispôbiť sa priestoru, nie ako River Park.*“ „*Také parkety ako v PKO, to už nikto nevyrobí..*“

2. Brať do úvahy názor verejnosti -7 hlasov

Pre občanov je dôležité, aby sa pri rozhodovaní bral do úvahy názor verejnosti/verejná mienka, ale aj názor a protestné aktivity (petícia) aktívnejšej časti verejnosti. Pri rozhodovaní poslancov o budúcnosti PKO je teda dôležité počúvať obyčajných ľudí a umožniť kontrolu zo strany verejnosti: „*Zverejňovať plnohodnotné informá-*

cie aj na internete, nie len na vývesných tabuliach. „Poslanci by mali počúvať Bratislavčanov. Veľká časť poslancov nemá korene v meste, nemajú vzťah k minulosti mesta“.

3. Etický a právny rozmer - 7 hlasov

Podľa občanov je pri rozhodovaní potrebné vychádzať z poznania, že pri PKO došlo k podvodu. Treba sa vrátiť sa k „bodu nula“ a začať odznovu. Občania zastávajú názor, že pozemky boli odpredané netransparentne a developer nezaplatil trhovú cenu: „Príbeh PKO je príbehom o tom ako sa spojila mafia s mafiou.“, „Keď sa to získalo podvodom, nech si vrátia navzájom čo si dali.. A nech sa začne odznovu.. Že investor má? Čo si to vôbec nárokuje?“, „V takýchto prípadoch netreba ísť na kompromis. Takéto zariadenia majú byť vo vlastníctve mesta. Ak mesto bude prevádzkovať takéto zariadenia, ale nebude mať kontrolu, načo je to, nebude mať z toho vôbec nič. To je ako ten štadión, mesto zaplatilo štadión a nič z toho nemá...“

4. Funkčné využitie - 5 hlasov

Občania veria, že PKO sa má využívať na kultúrne podujatia, preto by tam mali byť krúžky, tanečná sála, priestor sa má využívať pre verejnosť: „Najprv treba vytvoriť koncepciu – čo a ako chceme v tom PKO organizovať – koncepciu využitia.. a potom ako to financovať – či čiastočne ...alebo úplne to nechať developerom...“

5. Finančná situácia mesta - 5 hlasov

Pre účastníkov je pri rozhodovaní dôležité zohľadniť finančnú situáciu mesta a hľadať kompromis.

6. Rozhodnutie Európskej komisie -5 hlasov

Počas diskusie sa však objavili aj návrhy počkať na rozhodnutie, názor Európskej komisie, z ktorého vyplynie, či kroky a pri predaji PKO boli správne

7. Zeleň - 3 hlasy

Občania preferujú, zachovanie zelene, „aby sa dalo sadnúť na trávnik“

8. Názor odborníkov - 3 hlasy

Podľa občanov je dôležité, aby sa pri rozhodovaní prednostne zohľadnil názor odborníkov – hlavnej architektky, architektov, dopravných inžinierov a podobne: „Kľúčový by mal byť názor hlavného architekta mesta – mal by hájiť záujmy mesta.“

9. Pešia dostupnosť - 1 hlas

Aj pre túto skupinu občanov je dôležitým kritériom rozhodovania doprava a parkovanie, ako aj pešia dostupnosť: „aby sa tam ľudia dostali, nie všetci autami, aj verejnou dopravou.“, „Parkovanie pri PKO je najhoršie, mestskí policajti tam stoja a dávajú papuče“.

10. Transparentnosť v budúcich krokoch mesta - 1 hlas

Občania upozorňujú na dôležitosť transparentnosti výberu v prípade budúcich developerov. Po tejto skúsenosti s developerom je potrebné brať na vedomie, že nie je isté, či dodrží dohodu: „Treba počítať s aroganciou developerov, divoko sa stavia, vybavujú sa dodatočné povolenia, nie je záruka, že aj keď sa mesto dohodne, tak developer nenadstaví na budovu ďalšie poschodia.“, „Mesto by malo byť výhradným vlastníkom pozemkov a budov PKO .. Nech to patrí stále mestu, nezávisle od toho aký bude primátor – nech sa to nemení..“, „Developer predpokladá, že novú kultúrnu sálu prenajme mestu na 20 rokov.. a potom čo, po 20 rokoch?“, „Na budúceho developera musí byť transparentné výberové konanie. Nie poza chrbyty.“

11. Udržateľnosť rozhodnutia -1 hlas

Občania navrhujú hľadať také riešenie, pri ktorom by mesto bolo čiastkovým alebo úplným vlastníkom, aby sa dlhodobo udržal vplyv mesta. Najskôr je potrebné naformulovať koncepciu využitia priestorov PKO a podľa toho sa rozhodovať, „aby sa nemenili názory po každých voľbách.“

3. DISKUSIA PO STRETnutí S EXPERTMI

VÝSLEDKY DRUHEJ DISKUSIE V SKUPINE P

Po diskusii s expertmi účastníci pridali medzi prioritné oblasti nasledujúce dve témy:

- Zameniť pozemky a zachovať PKO
- Hľadať dohodu so spoločnosťou Henbury

V diskusii po debata s expertmi sa účastníci najviac odvolávali na informácie získané od primátora a skupina prevažne diskutovala o novej alternatíve, ktorú sformulovali ako „**zamelenie pozemkov pod súčasným PKO za pozemky ďalej na nábreží a zachovanie PKO**“. Podľa účastníkov pre dosiahnutie takejto dohody s investorm by malo mesto ponúknuť lepšie/výhodnejšie podmienky pre investora, ako napr. vyššiu maximálnu výšku výstavby, alebo väčší podiel bývania. Investorovi je podľa účastníkov možné ponúknuť aj cestu, t.j. dať autá pod zem a hore nechať len električky a pešiu zónu, tak ako to navrhuje Ing. Schlosser.

„...zmeniť osadenie projektu developera na druhé miesto, dnešnej športovej volejbalistickej haly a tých laboratórií. ... Sú to plošne rovnocenné pozemky, treba nájsť dohodu o výmene.... Zreparovať pôvodné PKO do kultúrnej podoby.... A stavať ďalej... investor zoberie projekt a preniesie ho ďalej a nech si tam stavia čo chce... je to koniec pešej zóny a kľudne aj vyššie... treba mu ponúknuť niečo viac.... Premiestnenie by pomohlo zatriktívniť celú zónu- bola by cieľom prechádzky na promenáde. V prípade výmeny pozemku vám zmäkčíme podmienky...“

„...Tú promenádu by to zatriktívnilo na presun z bodu A do bodu B. Teraz tam nie je nič...“

Mesto by nemalo dovoliť, aby sa zbúralo PKO a prístavba by mala byť povolená len do výšky 4 poschodí.

Pri otázke na podmienky, ktoré by si malo mesto dať pri vyjednávaní, zaznelo „...Nesmie sa to zbúrať (hala a spoločenská sála) a dostaviť len do 4 podlaží...“

Pri tejto diskusii zaznelo, že na lepšie vyjadrenie sa účastníkov diskusie by bola potrebná prítomnosť zástupcu investora, ktorý by povedal či je možná takáto dohoda.

„...škoda, že tu nie je zástupca investora, on by povedal, že toto nie je možná dohoda a mohli by sme riešiť ďalej...“

Podľa účastníkov by mesto malo aktívne navrhnúť dohodu o zámene pozemkov.

„...My to potrebujeme riešiť už teraz, nech sa to urýchli, lebo súdny spor môže trvať aj 10 rokov...“

„...Vidina vyhrať spor ... je to ťažké. Raz to predali, ako to môžete teraz chcieť spať? Teraz budeme 10 rokov čakať na súdne spory. Čo ak to bude väčšia suma?...“

„...na zatriktívnenie zóny je potrebný investor – tak nech sa dohodnú...“

Ale ak sa nebude investor chcieť dohodnúť, bude potrebné hľadať trhliny v kúpno-predajnej zmluve.

„...Ustúpiť, ale keď treba, tak sa aj súdiť...“

Po druhej diskusii sa zmenilo poradie priorít v skupine P takto:

- **Úžitkovosť pre verejnosť – 9 hlasov**
- **Nesmie sa zúžiť priestor promenády – 7 hlasov**
- **Zosúladenie s celým nábrežím – 7 hlasov**
- **Hľadať dohodu so spoločnosťou Henbury – 7 hlasov**
- **Zameniť pozemky a zachovať PKO- 7 hlasov**
- Zachovať časti PKO s dodržaním charakteristickej atmosféry – 5 hlasov
- Výška zástavby maximálne 4 podlažia – 4 hlasy
- Infraštruktúra (cesty a parkoviská) – 2 hlasy

VÝSLEDKY DRUHEJ DISKUSIE V SKUPINE K

Po diskusii s expertmi sa členovia skupiny vrátili utvrdení vo svojom názore a nechceli doplniť žiadne ďalšie kritérium. Neprejavovali potrebu ani urobiť zásahy do už sformulovaných kritérií, napriek viacerým otázkam/konfrontáciám zo strany facilitátora (napr. cena, ktorú bude treba zaplatiť za želateľné riešenie; schátranosť budov a „socialistický výzor“ – ako zaznelo v inej skupine a pod.).

Atmosféru v skupine charakterizuje výrok: „*Experti majú podobné názory ako my.*“

Pociťovaná podpora zo strany expertov zvyšovala mieru kritických postojov a rezistencie voči investorovi: „*Expertí aj verejnosť sme na rovnakej úrovni, a sme proti investorovi; aj keď sa v rodine rozprávame aj v práci - je to rovnaké. Investor by si mal vypočuť tieto hlasy. Keby ho zaujímala verejnosť a ľudia, tak by niečo také nepostavil, takže ho zaujímajú len peniaze, nič iné.*“ A podobne: „*Keď raz má dovolených 6 poschodí, tak prečo chce postaviť 8 alebo 14?*“

Ako reakcia na výrok účastníka inej skupiny je PKO škaredá socialistická budova, zaznelo: „*No a čo keď je to socializmus, je to súčasť histórie, veď si tu všetko ničíme, búrame*“ (19-ročné dievča).

Popritom bol opakovane vyjadrený názor, že by bolo dobré dohodnúť sa s developerom. Predstava o dohode však bola veľmi hmlistá, neurčitá. Viac-menej sa pod ňou rozumelo len to, že investor by mal stavať, ale na základe splnenia určitých požiadaviek občanov/mesta. Implicitne panovala predstava, že dohoda je rýchlejšia ako súdny spor s developerom.

Následne facilitátor konfrontoval skupinu so skutočnosťou, že riešenie podľa preferovaných kritérií skupiny možnosť vrátenia právneho stavu pred zmluvu o predaji pozemkov, by mohlo vyjsť mesto veľmi drahé. Reakciou bola bagatelizácia problému: „Ešte je aj alternatíva riešenia cez EU, takže to by nemusel byť problém.“

Napokon sa objavil hlas upozorňujúci na problém deteriorácie budovy počas dlhodobých súdnych sporov: „Počas toho sporu, keď sa to bude naťahovať... roky súdneho preťahovania PKO ublížia.“

Na základe tejto pripomienky účastníci naformulovali nové kritérium:

- **Udržať časovú kontinuitu**

Občania si uvedomili potrebu nájsť také riešenie, aby nedošlo k dlhej dobe nevyužívania a chátrania PKO, „aby si ľudia neodvykli tam chodiť.“

Nakoniec účastníci opäť hlasovali o všetkých kritériách vrátane nového s nasledovným výsledkom:

1. **Členený multifunkčný verejný priestor so zachovanou funkciou (kultúrnou, športovou,...) dostupný širokej verejnosti – 10 hlasov**
2. **Promenáda - súvislá rekreačná a oddychová zóna - 10 hlasov**
3. **Udržať časovú kontinuitu – 8 hlasov**
4. **Nie obytná zóna – 7 hlasov**
5. Dopravná dostupnosť – 2 hlasy
6. Nie súvislá zástavba – 1 hlas
7. Nízkopodlažné budovy (čím nižšie, napr. 3-4 podlažia) – 0 hlasov
8. Zachovať hlavné časti PKO a zakomponovať do nového riešenia – 0 hlasov

VÝSLEDKY DRUHEJ DISKUSIE V SKUPINE O

Po diskusii s expertmi členovia skupiny konštatovali, že sa cítia viac-menej posilnení faktami v názore, ktorý zastávali aj predtým. Niektoré momenty sa im zdali ešte výraznejšie než pre diskusiu. V zásade nevideli potrebu revidovať oblasti kritérií. Ako **menej realistické** vnímali trvanie na kritériu „**Počkať na rozhodnutie EK**“ a väčšiu dôležitosť prikladali spoločenskej hodnote PKO a prihliadaniu na etický a právny rozmer posudzovania kauzy PKO.

V diskusii viacerí účastníci zopakovali, že by ich zaujímal názor investora a že by radi počuli jeho hlas, jeho zdôvodnenie ďalších plánov a že je teda škoda, že nereagoval na pozvanie a neprišiel na túto diskusiu.

Pri otázke, čo si uvedomili po rozhovore s expertmi zazneli tieto komentáre:

- *Dôležité sú právne aspekty – žaloba na EK a jej dôsledky*
- *Ovplyvnil ma názor hlavnej architektky mesta – aby sa PKO zachovalo v čo najhistorickejšej podobe*
- *Doprava – faktor priepustnosti dopravy, aby neboli zápchy a spomalenie, ktoré sa dá očakávať v dôsledku ďalšej výstavby, v prípade vytvárania lieviku pri River Park 1*
- *Aby pešia zóna nebola tak úzka, že by slúžila len pre pár ľudí, ale širšia- ako pred tým*
- *Je dôležité zachovanie PKO, ale zdá sa mi, že tento spor je najviac o peniazoch*
- *Ešte viac sa mi zdá dôležité „zachovanie zelene“ – aby bola cesta oddelená od chodníka, od priestoru*
- *Pán primátor povedal, že investorovi je už teraz malý pozemok. Nepredpokladá, že investor to zachová (verejný priestor)*
- *Chýbala mi informácia o parkovacích možnostiach, ako dôjde k zveľadeniu mestskej dopravy alebo jej alternatívy?*
- *Čo bude so športoviskami?*

- Treba pouvažovať nad dvojúrovňovou dopravou. Skôr by sa uvoľnili tie priestory
- Pre mňa bola nová informácia, že PKO počas svojej prevádzky zarábalo a že peniaze z toho išli do kultúry
- Keby bolo viac času, ešte by som sa rád dozvedel prečo sa zabudlo na metro. Všetky mestá veľké ho majú, je to dôležité aj pre turistov, aby sa mohli by pozrieť aj mimo centra mesta.

Kritériá, ktoré sú podľa skupiny O rozhodujúce :

- **Zachovať spoločenskú a kultúrnu hodnotu PKO pre mesto**
- **Zohľadňovať etický a právny rozmer v jednaní s investorom sa pokúsiť začať odznovu**
- **Brať do úvahy názor aktívnej časti verejnosti**
- **Myslieť na funkčné využitie priestoru PKO pre kultúru, tak aby ho mohla využívať verejnosť**
- **Brať do úvahy možné rozhodnutie Európskej komisie**
- **Zohľadniť finančnú situáciu mesta a hľadať kompromis**

4. VÝSLEDKY ZÁVEREČNEJ DISKUSIE V PLÉNE – SUMARIZÁCIA KRITÉRIÍ

Účastníci sa vyjadrovali kartičkami v troch farbách, ktorými vyjadrovali nasledujúci postoj k jednotlivým navrhnutým prioritám:

Z – zelená t.j. súhlasím s touto prioritou pre rozhodovanie poslancov o PKO.

Ž - žltá t.j. súhlasím s prioritou, ale mám nejaké výhrady.

Č – červená t.j. mám vážne výhrady k tejto prioritě pre rozhodovanie poslancov o PKO a nepodporujem ju.

V ďalšom texte uvádzame priority zoradené podľa miery vyjadreného súhlasu, s tým, že sme rovnaké alebo podobné priority sme zlúčili (formulácia ďalšej podobnej témy je uvedená v poznámke).

1. **Brat' do úvahy názor aktívnej časti verejnosti** (Mesto by malo brať do úvahy petície a verejnú diskusiu a súčasne by malo mesto aktívne, na internete, informovať verejnosť o ďalšom vývoji PKO) Z: 30 Ž: 0 Č:0.¹⁰
2. **Promenáda - súvislá rekreačná oddychová zóna** (Je potrebné vytvoriť prepojenie promenády od Eurovei po Lafranconi - s mólom, kde by mohol pristávať propeler z petržalskej časti.) – Z: 30 Ž:0 Č:0.¹¹
3. **Úžitkovosť priestoru okolo PKO pre verejnosť** (Umožniť využívať priestor okolo PKO ako rekreačnú zónu, aj pre tých, ktorí neprichádzajú ako návštevníci reštaurácií a platených služieb, bez nutnosti konzumu.) Z: 29 Ž: 1 Č:0.
4. **Členený multifunkčný priestor so zachovanou funkciou (kultúra a šport) dostupný širokej verejnosti** (zachovať podujatia za prijateľné ceny)¹² Z: 28 Ž: 2 Č:0.¹³
5. **Nesmie sa zúžiť šírka promenády pri PKO** Z: 28 Ž: 1 Č:0
6. **Hľadať dohodu s developerom** Z: 27 Ž: 3 Č:0.¹⁴
7. **Zachovať spoločenskú a kultúrnu hodnotu PKO pre mesto** (spoločenská a kultúrna hodnota objektov PKO, ktoré je spojené s centrom mesta, je to kultúrna pamiatka, ktorá nemá alternatívu) Z: 26 Ž: 4 Č:0
8. **Udržať časovú kontinuitu** – (Využívať priestor čo najskôr, aby sa neustratil zvyk navštevovať ho) Z: 24 Ž: 5 Č:0
9. **Zameniť pozemky a zachovať PKO** (ponúknuť investorovi náhradný priestor pre investora – vedľajší priestor od PKO smerom ku Lafranconi) Z: 20 Ž: 7 Č: 2.¹⁵
10. **Nie obytná zóna** (čo najmenej bývania – nevieme či investor bude ochotný znížiť pod 30% ktoré teraz môže, aby obyvatelia netrpeli inými funkciami) Z: 23 Ž: 3 Č 3.¹⁶
11. **Zohľadňovať etický a právny rozmer**, v jednaní s investorom sa pokúsiť začať odznovu (súčasný stav vznikol podvodom a mali by sme sa vrátiť do bodu nula keď pozemky patrili mestu, peniaze vrátiť developerovi, a vyhlásiť transparentné nové výberové konanie) Z: 16 Ž: 14 Č:0.¹⁷

¹⁰ Podobná téma (aj keď nie medzi najvyššie postavenými prioritami) zaznela aj v ďalšej skupine po názvom: *Zohľadnenie názoru verejnosti pri hľadaní riešenia*.

¹¹ Prakticky tú istú tému navrhla ako prioritu aj ďalšia skupina s formuláciou: *Zosúladenie celého nábrežia* (prepojené nábrežie, ktoré funguje ako jeden celok) Z: 28 Ž: 1 Č: 0.

¹² Vztahuje sa viac na priestor objektu a jeho využitie na kultúrne, spoločenské a športové funkcie, na rozdiel od predchádzajúceho, ktoré je orientované viac na vonkajší priestor.

¹³ V inej skupine bola táto priorita formulovaná podobne: *Myslieť na funkčné využitie priestoru PKO pre kultúru, tak aby ho mohla využívať verejnosť* (tanečné sály a kultúru a krúžky, tak ako to bolo pred zatvorením) Z: 25 Ž: 3 Č: 2.

¹⁴ Myšlienka dohody či kompromisu s developerom sa vyskytuje ešte v priorite č. 13 *Zohľadniť finančnú situáciu mesta a hľadať kompromis s developerom* avšak v tomto prípade ju účastníci nevnímajú tak pozitívne (Z: 7 Ž: 18 Č 5), pravdepodobne kvôli súvislosti s „lacnejším“, či „lacným“ riešením PKO a nábrežia.

¹⁵ Túto novú alternatívu riešenia situácie okolo PKO formulovala jedna zo skupín po diskusii s pánom primátorom a s priamou referenciou na to čo sa dozvedeli. Dvaja z účastníkov ju napísali aj do dotazníka, ktorý vyplňali na záver diskusie.

¹⁶ Podobne formulované kritérium bolo prioritou aj v inej skupine s formuláciou: *Zachovať nábrežie Dunaja bez bytovej a administratívnej výstavby*.

¹⁷ Táto priorita vyznieva najradikálnejšie zo všetkých, ktoré formulujú vzťah k developerovi. Napriek tomu, že ani jeden z účastníkov nevyjadril tvrdý nesúhlas s takýmto postupom, väčšina skupiny vyjadrila hodnotenie „mám nejaké výhrady k takejto formu-

12. **Brat' do úvahy možné rozhodnutie EK** (Počkat' na vyjadrenie EK ohľadom neoprávnenej štátnej pomoci, ktoré podal aktívny občiansky aktivita – nerozhodovať kým nebude vyjadrenie) Z: 8 Ž: 22 Č:0.¹⁸
13. **Zohľadniť finančnú situáciu mesta a hľadať kompromis s developerom (hľadať lacnejšie riešenie)** Z: 7 Ž: 18 Č: 5.¹⁹

lácii". Na prvý pohľad sa táto priorita javí v priamom rozpore s prioritou č 6: *Hľadať dohodu s developerom*, avšak v diskusii sme často zaznamenali podobnú kombináciu. Tá znamená, že účastníci v podstate nemajú záujem riešiť spor dlhotrvajúcim súdnym sporom, ale preferujú dohodu, ktorú považujú za rýchlejšie a lepšie riešenie. Až v prípade nemožnosti dohody sa vedia zmieriť s riešením súdnou cestou. Môže to vyjadrovať aj vzťah účastníkov k súdom..

¹⁸ Táto priorita sa javí byť v rozpore s ďalšími dvomi prioritami, ktoré získali dost veľkú podporu, a to s prioritou č. 8 *Udržať časovú kontinuitu* a s prioritou č. 6 *Hľadať dohodu s developerom*. Tejto téme sme venovali malú diskusiu v závere. Z nej vyplynulo, že pre účastníkov je dôležitejšia **rýchlosť možnosti využívať PKO snaha dohodnúť sa s investorom** a nečakať na rozhodnutie EK. Nečakať na rozhodnutie súdov. Až keby sa investor nebol ochotný dohodnúť sa, potom sú ľudia pripravení čakať. Ak EK rozhodne, že šlo o neoprávnenú štátnu pomoc, môže to pomôcť mestu v jednaní s investorom.

¹⁹ Dá sa konštatovať, že táto priorita jednej zo skupín zameraná na kompromis s investorom so zdôrazneným finančným aspektom celú skupinu nepresvedčila a získala len podmienenú podporu.

ZÁVEREČNÉ POZNÁMKY

Pri prvom pohľade vyznievajú niektoré z priorit účastníkov ako protichodné. Pozornejšia analýza hovorí, že to nemusí byť také jednoznačné. Viacerí občania konštatovali, že im výrazne chýbali informácie o postoji developera k riešeniu PKO, ale hlavne informácie o jeho ochote alebo neochote vyjednávať a hľadať riešenie, ktoré by zodpovedalo kritériám vytvoreným v diskusii. Keďže nemali možnosť svoje požiadavky priamo konfrontovať s developerom, vyzývajú mesto, aby sa pokúsilo o dohodu s investorom (nie kompromis). Súčasne sa spoliehajú, že mesto zabezpečí férové vyjednávanie a o jeho priebehu bude občanov informovať. V prípade, ak by takéto vyjednávanie nebolo úspešné, nie je celkom zrejmé aký postup by účastníci zvolili, ale viac ako polovica skupiny by bola naklonená aj riešeniam súdnou cestou ako o tom vypovedá podpora kritéria 12 pri záverečnej prezentácii.

Tak ako to je to zvyčajné v podobných situáciách, občania majú tendenciu požadovať protichodné, prípadne vylučujúce sa riešenia. K tomu občas dochádzalo aj v diskusii počas tohto deliberačného fóra. Účastníci diskusie sa k dilemám dokázali postaviť konštruktívnejšie, ak boli upozornení na rozpor dvoch vzájomne sa vylučujúcich požiadaviek, ale na dôkladnejšie zváženie priorit a ich aplikáciu na konkrétne navrhované alternatívy, by jednoznačne potrebovali viac diskusného času.

V diskusii sa tiež ukázalo, že občanov silne ovplyvňujú názory, ktoré počujú z médií a tiež, že na nich vyplýva poradie, v ktorom počujú odbornou autoritou vyslovené argumenty. Najväčšiu pozornosť v diskusii spravidla venovali tvrdeniam, ktoré zo strany expertov zazneli ako posledné. Citlivou premennou bola tiež presná slovná formulácia nejakého tvrdenia alebo vyjadrenia. (Napríklad ak sa ako riešenie ponúkali postupy s formuláciou „dohoda“, návrh takýchto postupov bol prijímaný prevažne pozitívne. Ak sa pre podobné faktické kroky použil termín „kompromis“, občania sa vyjadrovali kritickejšie. Prikláňali sa skôr k riešeniam, ktoré vo vzťahu k developerom nabádali „vyhýbať sa kompromisu“.

Účastníci diskusie reagovali veľmi pozitívne a oceňujúco na vyjadrenie primátora Ftáčnika, že aj budúcnosti má mesto záujem informovať verejnosť a vťahovať ju do spolurozhodovania, že pri závažných otázkach (dopravné riešenia, pamätníky) magistrát uvažuje o možnosti viesť podobnú verejnú diskusiu s občanmi ako v prípade otázok PKO a nábrežia.

PRÍLOHA 1: VYHODNOTENIE DOTAZNÍKA PRED A PO DELIBERAČNOM FÓRE

1. Využitie priestoru PKO a príslušnej časti nábrežia

	Pred DF		Po DF	
	Počet odpovedí	%*	Počet odpovedí	Percento odpovedí
kultúra, vzdelávanie a spoločenské podujatia	32	97	29	97
oddych, relax	27	82	25	83
reštaurácie, obchody a služby	3	9	10	33
administratívne priestory	0	0	0	0
bývanie	1	3	2	7
Reštaurácie áno, obchody nie	0	0	4	13
SPOLU	63	191	64	233

* Ide o percentá počtu respondentov (N=33 pri prvom stĺpci a N=30 pri treťom stĺpci), nie odpovedí, preto je počet odpovedí vyšší ako počet účastníkov a celkové percento odpovedí presahuje 100.

Názor obyvateľov Bratislavy/účastníkov deliberačného fóra (DF) na budúce využitie PKO a okolitého nábrežia je jednoznačný. Hlavnú prioritu má zachovanie, či obnovenie pôvodnej kultúrno-spoločenskej a oddychovo-relaxačnej funkcie PKO. Po diskusii sa mierne zvýšila akceptácia služieb a obchodov v priestore PKO.

2. Čo si na tejto časti nábrežia neželáte, čo určite nechcete, aby bolo na tejto časti nábrežia?

	Pred DF		Po DF	
	Počet odpovedí	%	Počet odpovedí**	Percento odpovedí
Byty, bývanie	15	51	11	37
Obchody, obchodné centrá	8	28	1	3
Administratívne priestory, kancelárie	4	14	8	27
Výrobné podniky	2	7	0	0
River Park a podobne*	0	0	14	47
Súčasný stav	0	0	1	3
SPOLU	29	100	35	117

* Zovšeobecnená kategória, pozostávajúca z odpovedí: River Park a podobné stavby (6), vysoké budovy (4), hotely (2), skleníky (1), „snobárina pre vyvolených“ (1)

** V tomto prípade bol v rámci otázky ponechaný voľný priestor na odpovede, preto boli akceptované viaceré odpovede a súčet odpovedí je teda vyšší, ako počet účastníkov.

Z výsledkov dotazníkového prieskumu po deliberačnom fóre vyplýva, že takmer polovica účastníkov si vyslovene neželá, aby v danej časti nábrežia pokračovala výstavba podobná River Parku. Medzi kritizované atribúty patrí najmä výška stavby a exkluzivita priestoru okolo nej. Rovnako nežiaduce sú bytové a administratívne priestory.

3. Má alebo nemá byť podľa vášho názoru súčasťou nábrežia v lokalite súčasného PKO aj kultúrne centrum celomestského významu?

	Pred DF		Po DF	
	Počet odpovedí	%	Počet odpovedí	Percento odpovedí
Áno, má	32	97	27	90
Nie, nemá	1	3	2	7
Je mi to jedno, nezáleží	0	0	1	3
SPOLU	33	100	30	100

Ako už naznačujú odpovede na predošlé otázky, takmer všetci účastníci sa zhodujú v názore, že súčasťou nábrežia v lokalite PKO má byť kultúrne centrum celomestského významu. Výsledky pred DF a po ňom neukazujú žiadne významné rozdiely.

4. Ktoré z možných riešení situácie s PKO uprednostňujete vy osobne?

	Pred DF		Po DF	
	Počet odpovedí	%	Počet odpovedí	Percento odpovedí
1 <u>zachovanie celého</u> súčasného PKO, ktoré by sa postupne rekonštruovalo	17	52	12	40
2A z pôvodného PKO ponechať vstupnú halu a spoločenskú sálu	2	6	11	37
2B z pôvodného PKO ponechať vstupnú halu a k nej postaviť novú spoločenskú sálu	9	27	3	10
3 <u>zbúranie</u> pôvodného PKO a postavenie nového kultúrneho centra na inom mieste na nábreží	5	15	2	6,5
5 výmena pozemkov, citlivá architektúra, nižšie stavby	0	0	2	6,5
SPOLU	33	100	30	100

V otázke alternatív budúceho osudu PKO došlo k istému posunu názorov obyvateľov pred a po DF. Najmarkantnejší rozdiel sa objavil v rámci alternatívy č. 2. Celkovo pred DF volilo alternatívu 2 spolu 33% ľudí, po DF sa ich pomer zvýšil na 47%. Po DF však došlo k výraznej zmene preferencií v smere zachovania vstupnej haly a súčasne spoločenskej sály, teda alternatívy 2A (37% po DF vs. 10% pred), oproti zachovaniu vstupnej haly a postaveniu novej spoločenskej sály. Pred DF bolo 27% ľudí za postavenie novej spoločenskej sály, kým po DF ich je 6%. Pochopiteľne, po DF sa znížil počet priaznivcov alternatívy zachovania pôvodného PKO (z 52% na 40%), ako aj počet zástancov alternatívy zbúrania celého PKO (z 15% na 6,5%).

5. Nakoľko je pre vás dôležité, aby mesto pri svojom rozhodovaní o budúcnosti PKO bralo do úvahy to, ako zvolený variant zaťaží mestský rozpočet?

	Pred DF		Po DF	
	Počet odpovedí	%	Počet odpovedí	Percento odpovedí
veľmi dôležité	18	55	13	43
skôr dôležité	13	39	14	47
skôr nedôležité	2	6	3	10
úplne nedôležité	0	0	0	0
SPOLU	33	100	30	100

Po DF sa v názoroch občanov mierne znížila dôležitosť finančného zaťaženia mestského rozpočtu pri rozhodovaní o budúcnosti PKO, napriek tomu však táto stránka zostáva v očiach občanov dôležitá.

6. Ako by malo postupovať mesto vo vzťahu k investorovi, ktorý vlastní pozemky pod PKO?

	Pred DF		Po DF	
	Počet odpovedí	%	Počet odpovedí	Percento odpovedí
malo by zrušiť zmluvu s investorom a niesť prípadné právne a finančné následky	2	6	6	21
malo by sa snažiť nájsť s investorom kompromisné riešenie	27	82	20	69
malo by odkúpiť naspäť pozemky od investora a to aj za podstatne vyššiu sumu, ako ich v minulosti predalo	4	12	1	3
Výmena pozemku pre investora	0	0	2	7
SPOLU	33	100	29	100

Zvýšil sa počet obyvateľov, ktorí si myslia, že zmluvu s investorom je potrebné zrušiť a niesť prípadné právne a finančné následky (po DF 21% oproti 6% pred DF). Taktiež sa znížila ochota hľadať s investorom kompromis (z 82% na 69%). Na základe nových informácií sa vyskytla podpora výmeny pozemku pod PKO za iný pozemok pre investora (2 účastníci). Pokles podpory možnosti odkúpenia pozemkov naspäť naznačuje, že účastníci na základe získaných informácií veria, že prípadné súdne spory či rozhodnutie EK dopadne v prospech mesta.

7. Predtým, než sa konal tento rozhovor, sledovali ste situáciu okolo PKO?

	Počet odpovedí	%
Sledujem podrobne, informácie vyhľadávam	12	39
Podrobne nesledujem, ale mám informácie	15	48
Iba zbežný prehľad	4	13
Nesledujem, nezaujímam sa	0	0
SPOLU	31	100

8. Nakoľko bolo dnešné podujatie prínosné pre vás osobne?

	Počet odpovedí	%
Veľmi prínosné	25	83
Čiastočne prínosné	5	17
Neveľmi prínosné	0	0
Úplne neprínosné	0	0
SPOLU	30	100

Z výsledkov prieskumu je zrejmé, že účastníci deliberačného fóra považujú podujatie z osobného hľadiska za veľmi prínosné (83%). Najčastejšie oceňujú získanie nových/zaujímavých informácií a hlbšie porozumenie problematike, ktorá sa ich dotýka a zaujíma ich. Medzi hlavné pozitíva patrí aj možnosť diskusie s odborníkmi a inými obyvateľmi Bratislavy. 17% obyvateľov považuje podujatie za čiastočne prínosné, ako negatívum uvádzajú príliš krátky čas na diskusiu s odborníkmi.

Pozitíva

- Lepší prehľad o problematike, vhlad a znalosť názorov odborníkov a primátora 5x
- Pán primátor lepšie vysvetlil niektoré neznáme informácie
- Diskusia s odborníkom
- Viac odborných vecí bolo vysvetlených
- Nové informácie 8x
- Nové informácie a diskusia s obyvateľmi rovnakého názoru
- Rada som si vypočula názory ostatných občanov
- Lebo som starý Bratislavčan a záleží mi na tom
- Záleží mi na tom, je pre mňa dôležité, ako bude BA vyzerat' a zaujíma ma to 2x
- Záleží mi na vzhľade nábrežia využitia priestoru pre oddych a kultúru
- Lebo odznali veľmi dobré možnosti zachovat' celé PKO a nič nedarovat' zadarmo
- Jednotka s hviezdíčkou. Škoda že bolo málo času na diskusiu s odborníkmi
- Vypočutie si argumentov pre aj proti

Negatíva

- Veľký zhuk neartikulovaných názorov
- Nebol čas na diskusiu s odborníkmi 2x

9. Nakol'ko považujete výstupy tohto stretnutia za užitočné pre rozhodovane poslancov?

	Počet odpovedí	%
Veľmi prínosné	24	80
Čiastočne prínosné	5	17
Neveľmi užitočné	1	3
SPOLU	30	100

Výrazná väčšina účastníkov (80%) považuje podujatie za veľmi užitočné aj pre rozhodovanie poslancov. Najčastejšie uvádzaným pozitívom je skutočnosť, že mesto počúva a berie do úvahy názory obyvateľov. Poslanci tak budú mať možnosť rozhodovať sa na aj základe vôle občanov, svojich voličov. Časť účastníkov (17%) vyjadruje pochybnosti o skutočnom dopade a vplyve podujatia na rozhodovanie poslancov, napriek tomu však považujú deliberačné fórum za čiastočne užitočné pre rozhodovanie poslancov.

Pozitíva

- Názor občanov a aj môj je dôležitý pri riešení otázok mesta a tento problém je vážny a kľúčový pre chod mesta v budúcnosti.
- Poslanci budú poznať názor verejnosti
- My sme obyvatelia Bratislavy a preto je náš názor dôležitý
- Mesto môže zohľadniť záujmy občanov 3x
- Ohľad na verejnú mienku 5x
- Aby počuli aj hlas ľudu!
- Záleží mi na PKO ako kultúrnom stánku pre Bratislavčanov
- Verím, že im dáko pomôžu
- Poslancov by mal zaujímať názor ľudí, ktorí ich volili 2x
- Bola by som rada k prikloneniu poslancov k týmto mojim názorom
- Vzhľad starého mesta, nábrežia, PKO je prioritou pre našu generáciu pamätníkov. Je to pre nás kardiálny problém a to aj pre budúce generácie našich synov a vnukov.
- Možnosť orientovať sa poslancom pri hlasovaní v dôležitých rozhodnutiach

- *Pomoc pri rozhodovaní*
- *Mesto dostane odraz spektra názorov*

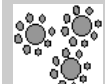
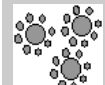

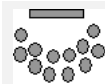
Negatíva

- *Veľa záleží od právneho a finančného aspektu*
- *Rozhodnutie je na kompetentných osobách*
- *Nakoľko sú to ľudia, ktorí o tom rozhodujú*
- *Stále vidím priestor pre korupčné rozhodovanie*
- *Nemyslím, že sa poslanci budú riadiť výstupmi z dnešného podujatia*

PRÍLOHA 2: PROGRAM DELIBERAČNÉHO FÓRA

PROGRAM

11. jún 2011, Primaciálny palác

Kedy	Čo	Formát	Popis
8:30	Príchod účastníkov a registrácia		
9:00	Privítanie		Privítanie všetkých prítomných, predstavenie cieľov stretnutia a programu, rozdelenie do troch skupín
9:15	Návrh kritérií pre posudzovanie riešení nábrežia Dunaja a PKO		<p>V troch skupinách sa predstavia účastníci a facilitátori. Nasleduje diskusia na tieto otázky:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Čo je pre vás dôležité pri rozhodovaní o nábreží a PKO? ▪ Podľa čoho by mali poslanci rozhodovať? Čo by mali hlavne zvažovať? ▪ Prečo tieto aspekty považujete za dôležité? <p>Jednotlivé kritériá účastníci zlúčia do skupín/oblastí a skupina potom predbežne vyberie 5 najdôležitejších kritérií (skupín kritérií)</p>
10:30	Diskusia s expertmi		Experti v dvoch skupinách prezentujú svoj názor na kritéria a alternatívy riešenia nábrežia (stručne za 5 min.) a potom s nimi obyvatelia diskutujú – overujú si vlastné názory. Po 30 min sa skupiny vymenia
11:00	Prestávka		
11:15	Diskusia s expertmi		Experti (prestriedanie skupín) prezentujú svoj názor na kritéria a alternatívy riešenia nábrežia (stručne za 5 min.) a potom s nimi obyvatelia diskutujú – overujú si vlastné názory. Po 30 min sa skupiny vymenia
11:45	Zpracovanie nových informácií do priorít obyvateľov		Účastníci v troch pôvodných skupinách diskutujú nové informácie a modifikujú kritéria, ktoré navrhli pred diskusiou s expertmi a tiež prehodnocujú priority (v skupine) – každá skupina skončí s max 5 prioritnými témami
12:15	Prezentácia výsledkov so skupín a spoločná diskusia		Z každej skupiny 2 účastníci odprezentujú 5 priorít, vo veľkej skupine sa diskutuje o rovnakých/podobných prioritách (ak skupina súhlasí tie sa zlúčia) a o odlišných – či protichodných prioritách – počas prezentácie sa účastníci cez semafor vyjadrujú ku každej prezentovanej prioritě (súhlasím s touto prioritou (zelená), podmiennečne súhlasím (oranžová), alebo nesúhlasím (červená)). Tam kde je viac oranžovej a najmä a červenej je ešte diskusia prečo nesúhlasia...
12:50:	Individuálne vypíňanie dotazníka a poďakovanie účastníkom		<p>Účastníci vypíňajú dotazník kde sa vyjadrujú k jednotlivým alternatívam riešenia nábrežia a PKO</p> <p>Overenie si či by súhlasili so zverejnením fotografií prípadne krátkych ukážok z diskusie (zo zvukom alebo bez) Poďakovanie a informácia o ďalších krokoch rozhodovania o nábreží a prístupnosti záverečnej správy z diskusie.</p>
13:00	Záver		